

ЭНДСИЛЭ

Намулуу бун хабыата

335 сыл атынныгы күнүгэр төрүттээнэ

2003 с.
Ахсынны
2
күнэ
оптуорунньук
№ 148-149
(9311)

Улуус муннабын сессиятыгар НОЛУОК ПОЛИТИКАТА БЫНААРЫЛЫННА

Сэттинны 28 күнүгэр улуус муннабын уочараттаах сессиятыгар биир боппуруос — «Нам улууһа» муниципальной тэриллии нолуогун политикатын туһунан» — көрүлүнэ. Сессияны улуус муннабын председателин солбуйааччы П.М. Попов салайан ыытта.

В. РЫКУНОВА

Улуус дьаһалтатын коллегиятыгар САРСЫНҢЫ КҮММҮТ БҮГҮН ТҮСТЭНЭР

Сэттинны 27 күнүгэр муниципальной тэриллии коллегиятын уочараттаах муннабар икки боппуруос көрүллүбүтүгүн бастакынан Нам с. баһылыга Т. А. Кондратова таа сирин сайдыытын президентскэй программаны олоххо киллэригэ улуус киинигэр ыгытылар үлэни отчуоттаан иһитиннэрдэ. Иккиннин кэлэр быбарга бөлөмнөни боппуруостарын көрдүлэр.

Нам сэлээннэтигэр таа хаһаайыстыбатын араас салааларыгар онорон таһаарыыга сыллаагы былаан хортуоппуйу үүнэриигэ, ыанарынах, сылгы ахсаанын элбэтигэ сунньунан туолбут. Үгүт тутууга Нам с. үрдүнэн 100 т былааннамыттан «Ас-Үөл» ГУП 59,9 т тутан былаанын 84%, «Илгэ» ПО 22,8 т үгүт тутан былаанын 76% толордулар. Уопсайа 46 ыал үккэк дубагардастыт, «Ас-Үөл» тизийитин кыайан хааччыбакка 20-чэ тутарааччы көбүрээбит. Уопсайынан, элбэх үгүт, эт учуоттаммакка «эргийэрин» отчуот сышпартыгар таһаарар тобустоого бэлиэтэннэ. «Эрэл» СХПКК-га «Ас-Үөл» ГУП бас билитигэ бориллан сөдө дьаһалтата инникитин соҕуоппака «Эрэл» кытта таһаарыылаахтык үлэлэр былааннаах. Ол курдук үгүт тугунан тутуу сафаланна. «Илгэ» ПО балык, күөх үүнэни, тириги тутуугун сафалаабыга эмиэ кэскиллээх.

35 баһынай хаһаайыстыбаттан 18 эрэ хаһаайыстыба регистрацияны барыт. Ол иһигэр Н. А. Бурцев «Алгыс» хаһаайыстыбата төһө эмэ чэпчэтиллээх ыбыт кредиттерин төнүннэрбэккэ үгүс ыарахаттарын үөскөспит. Е. Николаева салайар «Кымыс» б/х тирэх хаһаайыстыба буоларга үлэлээр. Биер сонун хаһыксан коза иттигэ буолар, манна Колемов дьэн киһи ылсан хаһаайыстыба тэринээр бизнес-былаан огостубут. Бу кэскиллээх суол, тово диэтэр коза аҕыах аһылыкка наадылар. Биллэрин курдук, Нам селотугар бэйэлэрин оттуур сирдэр суох, 490 га ходоһа араас чугас-ыраах сиринэн Никольскайга, Бөтүгүнэ тийэ ыһыллан сытар.

Намга дьыэ кэргэн экономикатын сайыннарыыга уруккуттан утумнаахтык дьарыктаналлар, ордук инвалиттар дьэн бэлиэтэннэ. Село таа көстүүтүн тупсарыыга эмиэ ылсан үлэлиллэр, ол курдук быйыл уопсайа 2665 мас олордубут.

Президент программатынан иккис сылбар улуус үрдүнэн ыгытылыбыт үлэ чэрчигинэн ТХУ салайааччыта М. Д. Соловьев иһитиннэрдэ. Үгүт тутууга «Эрэл» СХПКК уонна «Илгэ» ПО үгүтэй үлэлэрин бэлиэтээтэ. Нэһиликтэртэн Хама-

батта, Хатырхык, 1 Хомустаах, 2 Хомустаах, Таастаах уонна Нам с. үгүт тутуу былаанын кыайан толорбогулар, онон 2004 сылга квоталара кыччаттылар туруктаахтар. М. Д. Соловьев уонна боппуруоһу түмүктүүгүр улуус баһылыга Д. П. Корякин статотчуоту сөптөөхтүк уонна көмүгэр онорон түһэрэи өссө төгүл ирдэтиилэр, быйылгы үлэни төһөнөн толору отчуоттуурган улуус эһилиги үбүлүннэтигэ тугулукутаабын тоһорлоотулар. Улуус баһылыгы 1 солбууааччы А. А. Бочкарев эмиэ отчуотка болломтону тардан, эти онорон таһаарыыга ыаллар идэлэлэрин учуоттуур наадатын, сылгы, биз төбөтүн ахсааныгар эһилиги дотация 2004 с. тохсунньу 1 күнүгэр отчуотка кирибит туругунан төлөнүөҕэ, онон эмиэ быйыл толору отчуоттуур табыгастаабын ыйда. Сайдыы программатынан элбөх тутуу ыгытылаахтаах эрээри, кредит иэстэрэ төлөнүллүбөккэ республикаттан харчы кэлэр харгыстанар. Ол курдук А. А. Кузьмин салайааччылаах «Нам быйага» 31,5 мөл. солк. иэстээх. Ону таһынан сир арендатын төлөбүрө кириитгэ мөлтөөр бэлиэтэннэ, таа хаһаайыстыбатын үлэһиттэригэр пенсияларын хааччылыыга «Эрэл» НПФ-ны кытары былаан быһыытынан 1500 дуогабар оһоһулуохтаагы ыраабынан туолбатах, оттон эһилик номнуо 30 бырыһыан хабыллыахтаах.

РФ Государственной муннабар (Госдумага) быбардарга бөлөмнөни туһунан А. А. Бочкарев уонна Үөдэй, Хатын Арыы, Партизан баһылыктара иһитиннэрдилэр. Календарнай былаанынан үлэ барар, нэһиликтэр комиссияларын чилиэнэригэр аналлаах семинар кийи быбардыыр комиссия бэрэстэбиэттэлэрэ тахсан быһаарылары биэрбиттэр. Вице-президент А. К. Акимов ыһыгыт селекторной муннабар 10-тан тахса улуус отчуоттаабытыгар Нам улуунугар телефон сибээһигэр, транспорһунан хааччылыыга уустуктар бааллара бэлиэтэммит. Коллегияга кыгытыбыт Г. Е. Фролов телефон сибээһинэн бары уаастактар хааччылыыгыттарын эттэ. Баһаартан куттала суох буолууга сигнализация эрэ кыаллыбат, массыналар үксүлэрэ техкөрүүнү бара иликтэр, уматыгынан хааччылыыгыра быһаарылылахтаах, Таастаахха диэри суол быстар куһаҕан, элбэх сиргэ төһөйүн сыгар 2 Хомустаах комиссията 5 эрэ чилиэннээҕэ табыгастаах суох дьэн этилиннэ. Кэлэр быбар дойдуга улахан суолталаабын тоһорлоон туран, бөлөмнөни тэтимирдэргэ сорууда бэрилиннэ.

Л. НОВГОРОВОДА

Ыл - ыччаттын...

НЭДИЭЛЭ ДУОРААНА

Сэттинны 23-30 күннэригэр республика үрдүнэн ыччат нэдиэлэтэ ыгытылына. Хас сылын аайы ыгытылар ыччат нэдиэлэтэ республика бары улуустарын хабаан, эдэрдэри хамсатар уонна кинилэр кыһалбарыгар туһаайан араас хабааннаах мероприятиелар ыгытылаллар. Бу нэдиэлэ чэрчитинэн улууспутугар аҕыах хонугунан эрдэлээн да буоллар сэттинны 15-23 күннэригэр ыччат нэдиэлэтэ буолан ааста. Ол курдук араас интэриэһинэй ис хоһоонноох төгүрүк остуоллар, эби үөрэхтэр, аһаҕас ааннар ыгытылынылар. Онтон кылгастык быһа тардан билиһиннэрдэххэ:

Сэттинны 17 күнүгэр нэһилик ыччаттарын лидердэрэ төгүрүк остуол тула олорон үлэлэрин, инники былааннарын көпсөстистилэр. Манна Хамабатта, Хатырхык, Модут, Хатын-Арыы, Нам, НПК ыччаттара кэлэн кыгытылыны ылылар. Түмүгэр, бары биригэ таһаарылаахтык үлэлиир туһунан сорук туруорунулар, ый бастакы нэдиэлэтигэр түмсүөх буолан тарҕастылар.

Сэттинны 18 күнүгэр «Правовой нигилизм» дьэнааттаах ток-шоу улуус кийи библиотекатыгар ыгытылына. (Нигилизм - дьэн үгэс буолбуту үрдүттэн ылыммат буолуу, утарыы.) Билигин ыччат ортоугар буруу оноруу элбээтэ. Сокуону кэһии, сокуон ирдэбилигэр эһиэттээбэт буолуу тово тахсарыт? Манньк хабааннаах ыгытылыгарга ыгытылыыгыт ыалдыгытар, юристар С. И. Тоскин, С.И. Павлов эһиэттэтиилэр, ыччат быраабын, обществога ылар сүрүн оруолун туһунан көпсөстистилэр.

Сэттинны 19 күнүгэр 10 киһилээх делегация, нэһилик ыччаттарын лидердэрэ Дьокуускай куоракка ыччат политикатыгар солбуйааччы Д.Е. Глушконоу кытта көрүстүлэр. Көрүһүү төгүрүк остуол быһыытынан барда. Глушко грант конкурсу инники былааннарын, инникитин хайдах үлэлиэххэ себүн сүбэлээтэ, ситийиллээх, айымнылаах үлэни баҕара хаалла.

Сэттинны 20 күнүгэр дьыэ кэргэн уонна ыччат политикатыгар управление, социальнай харалта үлэһиттэрэ Таастаах нэһиликтэргэ бара сырыттылар. Көрүһүүгэ социальнай педагог Л.И. Лукинова, психолог А.И. Слепцова, олохтоох ыччат лидерэ Н.А. Оконешникова, спортивной инструктор В.В. Замаратская, оскуола директора, нэһилик баһылыга кыгытылыны ылылар. Таастаахха барыта 48 ыччат олоһоруттан улахан аһаҕа үлэтэ суох. Бу нэһилик ыччаттын сүрүн, улахан проблематынан буолар. Аҕыахтыгыт диэбөккэ, ыччаттар олус көхтөөхтүк, тэрээһиннээхтик дьаһанан олоһолоро көрөхсө биллээх. Манна сүрүн оруолу ыччат лидерэ Ньургуйаана Оконешникова, спортивный инструктор Валерий Замаратская ылааллар.

Сэттинны 22-23 күннэригэр начальнай оскуола спорт саалатыгар нэһиликтэр икки ардыларыгар олус тыһааһыннаах, интэриэһинэй волейбол күрэхтэһиитэ буолан ааста. Барыта 16 хамаанда күрэхтэстэ, саастапка 4 уол, 2 кыыс киирдилэр. Түмүгэр Арбын хамаанда улуус кийи нэһиликтэрин хамаандаларын кэнигэр хаалларан бастакы миэстэни ылытытын хайгыахха эрэ сөп. Бу нэһиликкэ спорт саалата суох, эрчиллээригэр усулуобуйа суоһун иннигэр күүстээх хамаанданы туруоран кэлбиттэрэ көрөхсө биллээх. Дьыэ кэргэн уонна ыччат политикатыгар управление специалһа В. В. Кутуков ыччат нэдиэлэтигэр көхтөөхтүк кыгытыгыт хамаандалары, ыччаттары инникитин даҕаны манньк тэрээһиннэргэ кыгытылыны ылаалларыгар баҕа санаатын эттэ, Партизан, 1 Хомустаах ыччаттара кыгытылыны ылыбатылар, үчүгүйдик үлэлээбэтилер дьэн хом санаатын биллэрдэ. Кыра нэһиликтэр кыраларыгыт дьэннэр туора туран хаалбакка, буолар тэрээһиннэргэ көхтөөхтүк кыгытыгыт дьэн ыгырды.

Лена УВАРОВСКАЯ

Виталий Басыгысов:

«ПЕНСИЯ ҮРДҮҮР ҮБЭ БЮДЖЕККЭ КӨРҮЛҮННЭ»

Саха сиринээҕи 21 №-дээх биер мандаттаах быбардыыр уокурукка Российской Федерация Государственной Думытыгар тугулууга суох кандидаттынан турбут Виталий Николаевич Басыгысов Нам улуунун быбардаааччыларын ыгытылыларыгар эһиэттээтэ.

«Билигин улахан болломто тыа сирин улуустарын айылыга дьаһынан хааччылыыга уурулар. Эи Россия правительствотын уонна Госдума Аграрнай комитетин кытта анал федеральнай программа үлэлээн республикага элбэх харчы кэлэрин ситиститиг. Ол үптэн сорого тыа сиргэр газопровод тардыытыгар барар. Онон Нам улууга таастааһын дьыалатыгар көмөгү иһин эйиэхэ махталларга мугура суох. Салгыы бу боппуруоска тугу оторо сыдыбарыныт?»

— Республикабыт Президентэ бэйитин быбар иннинээҕи программатыгар илин энэргэ газопроводы тардыах буолан эрэннэритин толордо. Гаас Лена унуор туораата. Нам улуунугар билигин гаас Үөдэйгэ, Модукка тийэрэ былааннаар. Бэйэм өтгүбүттэн билигин федеральной бюджеттен тыа сиргэр гааһы үллэрэр ситимнэри туттарыыга үбүлээһини ылыыга үлэлээбим.

— Нам улуунун курдук тыа хаһаайыстыбатынан олорон улуустар инникитин хайдах көрүбүт?

— Республикабыт бастакы да, билигин да президенттэрэ улуустарга производствотын сайыннарыыга сүрүн болломтолорун туһаайаллар. Кылаабынайа тыа сиргэр олохтоох переработкалыыр промышленноһы сайыннардахха дьон-сэргэ этингэ олоһуоҕа. Оччорү үлэ да миэстэтэ тахсыа, ас-үөл да элбэ, харчы да баар буолуо. Онугу государство өттүттэн өйөбүлэ, дотацията суох тэрийэр кыаллыбат. Дотацията, государственнай көмө тиһигин быспака кэлэр бэрээдэҕин туһааннаах сокуоннар көмөлөрүнэн олохтооһа сөп. Мин депутат быһыытынан түөрт сыл устата ол онно үлэлээн кэллим. «2010 сылга диэри тыа си-

рин социальнай сайдыыта», «Сир уобурдуутун сайыннарыы», «Эдэр ыаллар», «Олорор дьыэ», «Спорду сайыннарыы» дьэн уонна да атын федеральной программалар бааллар. Ити программаларынан үп тырырылыгытын Госдумага бигэргэтэбит. Итилер олоххо киирэллэриттен тыа сире гаастаныыга, саҕа балыыһалар, оскуолалар, спортсаалалар, дьыэ-уот тутулууга быһааччы тутулукутаах дьэммин күүскэ ылсан үлэлибим.

— Нам дьонуттан кимнээри чугасты билэригэр?

— Икки итэрлээх киһим — Александр Николаевич Ядреев уонна Петр Петрович Юмшанов — намнар. Мин кинилэри бэрт өрдөөбүттэн билэбим. Александр Николаевичтын тыа сирин хаһаайыстыбатын сайыннарыы боппуруостарыгар элбөхтик көрсөн көпсөстэбит. Оттон Петр Юмшанов — дьиннээх спорт пропагандиһа, биллээх спортсмен. Кини «Спортивная Россия» общественной хамсааһын чилиэнэ, бу күһүн кинини кытта ити хамсааһын сьенигэр сылдыбыгыт. Кини улаатан эрэр өвөлүрү спорт эйгэтигэр тардыыга, чөл олоһу тэниитигэ ыгытар үлэтин өйүүбүн, кыах баарынан көмөлөһөбүн.

— Нам улууга Ленскэй курдук эмэ Олунэ эбэбит тардыытыгар сытар. Онон сааскы уу талаан сыл аайы кэриэтэ сорого нэһиликтэри ылар. 2001 сылаагы улахан талаанга Нам улуунугар эмсэрэлээбиттэр үлэлэригэр аан бастаан харчынан уонна малынан көмө ылытыллар. Ол кэм туһунан кыратык ахтан аас эрэ.

— Иэдээн тахсаатын кытары Госдума муннабар уонна Россия правительствотыгар Саха сиргэр суһал көмө оһоһулар наада үөскөбүтүн биллэригим. Бэйэм аан дойдутаагы гуманитарнай хайысхага улааһы тэригээргэ, посольстволарга сурук суруйан, тус бэйэбинэн

сылдыан барыта 15 мөл. солкуобайтан тахса суумалаах ичигэс таһаһы, эми-тому, харчынан көмөнү хомуйбутум. Хомуллубут көмө барыта государство илиитигэр киирибитэ, ону Саха Республикатын правительствота уонна аан дойдутаагы тэригэлэр бэйэлэрэ ханна тугу наадатынан чопчу аадырыстарынан түгөһүтүгэр.

Гуманитарнай көмөнү илдэ Ленскэйгэ тийээт, улуустартан кэлэн куораты чөлүгэр түһэрэ тугааччылар палаточнай городоктары кэригэлээбитим. Барыларын кытта көпсөспүтүм, үлэлэрин-хамнастарын билсипүтүм. Олор ортолоругар Нам дьоно эмиэ баар этилэр. Бары чаччы көмөлөһөргө истин баҕалаах, үлэһит дьон буолаалара харахха бырабыллар этэ. Онон мин Ленскэй куорат олохтоохторун кыһаллаах күннэригэр күүс-көмө буолбут, доһордуу илиилэрин ууммут дьонго нөрүөн нөрүгүн махтаныахпын баҕарабын.

— Эйигин соторутаагыта пенсия боппуруоһугар Госдумага үлэлээн калла диэбиттэрэ. Тугу ситиститиг?

— Сэттинны 18 күнүгэр Госдума хоту сиргэ олорор пенсионердар ылар пенсияларын 2004 сыл тохсунньу 1 күнүттэн улаатыннар туһунан сокуону иккис ааһынан ылына. Пенсия 240-тан 598 солкуобайга диэри эбиллэр. Оттон 80 саастарын туолбуттар, инбэлигтэр уонна кыаммат ыарыһах кэргэтигэр итэн олоһороччулар пенсиялара 300-тэн 1500 солкуобайга диэри улаатыаҕа. Хотугу пенсиялары эбэр туһунан быһаарыныыны «Россия Хоту өтгө» дьэн фракциялар икки ардыларынаагы депутатскай бөлөх туруоруста. Мин бу бөлөхкө председател солбуйааччытабын. Пенсия эбиллитин хааччылар үп Россия Пенсионнай Фондатын 2004 сыллаагы бюджеттар хайы-үйэ көрүлүннэ. Онон улам улам бэйэбит быраапытын көмүскөнөн инникитин дьэки кимэн иһэбит.

— Кэпсэтиги иһин баһыыба. Инникитин үлэһит ситиһиини баҕарабыт.

Кэпсэттэ П. ИВАНОВ

МИХАИЛ САННИКОВ БЫБАРТАН ТУОРААТА

Саха Республикатын биер мандаттаах быбардыыр уокурукка Госдума быбарыгар депутатка кандидат М. С. Санников тус сайбылыаннаагыгар олобуран кийи быбардыыр комиссия бу кандидат регистрацията көтүрдэ. Онон ахсынны 7 күнүгэр быбарга 7 кандидаттан биерин талыахтаахпыт.

Республика бэчээтигэр

РФ Госдуматыгар депутатка кандидат В.Н. Басыгысов быбардыыр фондатын төлөннө

«НАМГАЗСТРОЙ» КСМК ХЭТ — 10 сыла

— Анатолий Анисимович, Нам оройуонугар айылга гааһын киллэригэ тайа сылааттан, кимнээри кытта үлэстэбиккений?

— 1993 сыл ахсынны 1 күнүттэн Нам оройуонугар Гаврил Тимофеевич Дормидонов салайааччылаах «Намгазстрой» дьээн ааттаах тэрилтэ тэриллэбитэ. Г.Т. Дормидонов анал үөрэхтээх этэ. Ол сағана мин кылаабынай инженеринэн үлэстэбикким. Ити иннинэ мин «Якутгазстрой» дьээн тэрилтэ слесарьтан сағалаан электросварщик, учаастак начальнигин эбээһинэһин толорооччуга тийэ үүммүтүм. Ити иннинэ 20-чэ сыл 2 №-дээх Граф Бизэргинээри ОПТУ-га сваркалааһынга ыччаты үөрөспүтүм. Онон гаастааһын үлэтигэр балачча бэлэмнээх этим. Г.Т. Дормидоновтын иккинэн сүбөлөһөн производствон тэрийдиппит.

— Аан бастаан үлэтиги туюктан сағалаабыккымы?

1994 с. тэрилтэбитигэр УАЗ-ик, ГАЗ-53 мааркалаах массьыналары, МТЗ, ЮМЗ трактордары атыылаһан үлэтиги сағалаабыккымы. Үлэтигэр допустаах сварщиктар наада буолбуттара. Кинилэри бэйэбит күүспүтүнөн бэлэмнээһин сорууга турбута. «Якутгазстройга» сварщиктаабыт Дмитрий Анисимович Федоров биһизэх кэлбитэ. Мин бэйэм допустаах сварщик буоларым

— Оройуонга гааһы киллэригэ тас биригээдэ уонна кимнээри үлэстэбиккений?

— Бастакы сылларбытыгар Бочуот Знага орденнаах механизатор Петр Романович Назаров биригээдиридэбитэ. Ирдэбиллээх уонна үлэ-хамнаска опыттаах салайааччы үлэ хаамыгытын кудуу хайдык ыышыта. Ити сағана 2-3 сварщиктаах 15 киһи үлэлиллэрэ. Аппааны, Салбан о.д.а. кыгыты бөһүөлөктөргө командировкалааналара. Ити курдук үлэлээн-хамнаан, 10-ча бөһүөлөккэ айылга гааһын киллэрбиппит.

Кылаабынай инженер Александр Андреевич Пестряков, ПТО начальнига Андрей Николаевич Романов үлэни охсуулаахтык ыытыгыта күүскө буолааллар, үлэни хамнаһы салайаллар. 1998 сылгы диэри үп-харчы боппуруоһа биһигини үүэй-хаайа тушпуга. Тэрилтэ үбүн-харчытын чааһын кылаабынай бухгалтер Ирина Андреевна Дьяконова солбуйааччытынан Матрена Макаровна Жиркова-

— Быйыл күһүн гааһы киллэригэ республикара улахан событые баалтыны. Ол курдук гаастурбата илин эсэргэ туораата. Онон гааһы киллэригин дьарыктанар тэрилтэлэргэ үлэ фронка кэргээтэ. «Намгазстрой» ПМК-та илин эсэргэ гааһы киллэригэ үлэстэ дуо?

— Кэлэр сылга гаастааһынга улахан үп-харчы көрүллэрэ ыраахаттардаах буолла быһыылаах. Онон биһиги курдук аҕыах техникалаах, үлэһиттээх тэрилтэлэр көмөбүтүгэр улахан кыаһы наадыбаттара буолуо. Ол да буоллар биһиги тэрилтэбит компактнаһын сүтүгэр онорон таһаарар үлэтин сыаната улахан тэрилтэлэртөн быдан чэпчэки. Өскөтүн 6 км. онорор үлэтиги 6 мөл. солк. сыаналыыр буоллаһыгына, атын тэрилтэлэр ырахан сыанага онороллор. Онтон киин улуустарга ити сыананы арыый чэпчэтиэхтэрэ. Улахан тэрилтэ үлэлииригэр ороскуота улахан. Үп-харчы быһаарылынаһына тендергэ (конкурса) кыгтан илин эңгэр улуустарыгар гаас киллэригин үлэтигэр кыгытыккымы.

— Биһиз үлэстэбиккени дьоноргуттан кимнээри бэлэтигэ этэй?

— Ветераннарбыгыттан тэрил-

ортолоругар Н.И. Николаев (билигин Дьокуускайга «Ленагазга» үлэлиир), В.П. Сивцев (эмиз куоракка баар) кинилэр иккинэн биһиги тэрилтэбитигэр кынаттарын үүнэриммиттэрэ. Биһизэх ПТО инженеринэн уонна начальнигынан А.В. Кирсанова таһаарылаахтык

тэрийдэхпитинэ, үлэ мьестэтэ таһыабы.

— Нэһилиэнньэ атын туюк оҥоруохторугу?

— Нэһилиэнньэни ордук матырыяалыгынан — турбаларынан, котелларын, плиталарынан таһааччыбыт. Итини таһынан гаас-

үлэстэбитэ. Бастың рационализатор, токарь Б.Т. Сысолыгин, сварщик Д.А. Федоров тэрилтэ күүскө буолбуттара. Тэрилтэ бастаан тэриллэбитигэр бастакы салайааччы Г.Т. Дормидонов күүстээх үлэни ыышыта. Кини кэлин тэрилтэ базатын тутууга кылаатын киллэрибитэ. Опыттаах сварщиктар Н.Г. Дьяконов кини салайар биригээдэтэ Бөгүн магистралын тарта. Ол курдук үрдүк

таһыңга туттулар отводтары, сгоннары оноробут. Ити хайысхага салгыы үлэстэммит бэйэбитигэр кыра маҕаһыны аһар былааннаахпыт. Итини таһынан сваркалыыр, токарнай үлэлэргэ, вулканизация өңөнү оноруохпутун сөп. Гаастааһынга президент политика олоххо кириэн, үбүнэн-харчынан хааччыллы тубустаһына, улууһу гаастааһыны бүтэрэ охсон, нэһилиэнньэ өңөнү күүһүрдүккүт.

— Кимнээри уонна ханнык тэрилтэлэри кытта биһиз үлэстэбиккени?

Кэлэр 2-3 сылга Нам улууһун хоту нэһиликтэрин гаастааһын үлэтин бүтэрэбиккит. Биһиги гааһы киллэригин дьарыктанар атын тэрилтэлэри кытта үчүгэй сибээстээхпит. Биһиги тэрилтэбитигэр икки улуус мунһаһын депутаттара бааллар. Депутаттары кытта чугас сыһааннаахпыт. Ил Түмэн депутаттарын кытта үлэлэһибит. Ил Түмэн урукку депутата Г.Г. Местниковы кытта сибээстээхтик үлэлээн, киин элбэх көмөнү онорбута. Билигин депутат Н.И. Румянцев, Н.С. Тимофеевы кытта биһиз үлэлиибит. Н.С. Тимофеев 900 тыһ. солк. суумалаах турбаны биэрдэ. Онон Нэлэргэ бөһүөлөгэр гаас киирэр ситимин тартыбыт. Н.И. Румянцев баровай оборудованины ыларбытыгар көмөлөстө. Тьа сириин гаастыыр дирекцияны кытта ыкса сибээстээхпит (ген. дир. В.И. Иванов).

— Үлэһиттэригэр оҥоруу, үлэһиттэригэр үлэһиттэригэр тупсарыгыга туюк үлэни ыытыбыт?

— Үлэһиттэригэр нэһиликтэбит дьаһалтатын кытта кэпсэтэн, биһиги үлэһиттэригэр оҥоруу дьээнэн хааччыгытыбыт. Ааспыт сылларга бирирдилээн үлэһиттэригэр 10-ча уһаайбаны ылан биэрдибит. Баллар дьээнэ тутталларыгар техниканан көмөлөһөбүт. Биһиз үлэстэбиккит киһи дьэһитигэр гаас киириитигэр чэпчэтиини көрөбүт. Итинэ профком председателэ М.В. Лыгкин былааннаах үлэни ыгытар. Биһиги бэйэбит күүспүтүнөн спорт уонна сыһылан киинин дьэһитин тутан сотору бүтэрэбиккит. Ити дьэһит баанньыктаах уонна санузеллаах буолуоҕа.

Коллективтыгыттан билигин 10-ча киһи кэтэхтэн үөрэнэллэр. Үрдүк үөрэххэ 6, онтон атыттар анал үөрэхтэргэ үөрэнэллэр. Кинилэртэн 3 киһи сотору коминэн дипломнарын ылаахтара.

— Түмүккэ дьонор-сэргэбэр туюу барыахты этэй?

— Уон сыл дүүкүөрдээх үлэ биллибэккэ ааста. Ити кырата суох кэм устагыгар улууска гааһы киллэригэ улахан кээмэйдээх үлэ ыгытылына. Нэһилиэнньэ олоһун, үлэтин усулуобуйатын тупсарыгыга туһаайылыгыт сорукупутун ситиһибит. Эпизиттээх уонна туһалаах үлэни эт санныларыгар сүкпүт «Намгазстрой» ПМК-тын бары үлэһиттерин, кинилэр дьэ кэргэтэрин, улуус олохтоохторун, тэрилтэ 10 сыллаах үбүдүйүнэн истинник ээрдэлибик! Үлэһитигэр, олохтуугар ситиһилэри, доруобуйаны бағарабын.

Кэстэтэ
Виталий СЫРОМЯТНИКОВ

А.А. Федоров: «КЭСКИЛБИТ СЫРДЫК»

лыһын сүннүүн булардылар.
— Кэлин сылларга улууска гааһы киллэригин таһынан ханнык сирдэргэ үлэстэбиккени?

— Кэлин куорат тулаһынааһы нэһилиэнньэлээх пууннарга гааһы киллэрдибит. Дьокуускай куорат иһигэр, Тулагы-Киллэмгэ, Сыырдаахха гаастааһын үлэтин ыгыттыбыт. Быйыл Радиокингэ бэлэмнэни үлэтин ыгыттыбыт. Итинэ ба-

«НАМГАЗСТРОЙ» ПМК-ТА ТЭРИЛЛЭБИТЭН ҮЛЭЭ КИЛЛЭБИТ ОБЪЕКТАРА

- 1994 с. — Нам с. 56 оҥоруу дьэ, улус ПТО котельнайа.
- 1995 с. — Аппааныга 117 оҥоруу дьэ, Нам с. 40 оҥоруу дьэ уонна УПК котельнайа, Салбанга 85 оҥоруу дьэ.
- 1996 с. — Аппааныга 57 оҥоруу дьэ, Нам с. 51 оҥоруу дьэ, 2 гараж, ырыһынак котельнайа, СХТ котельнайын реконструкцията, мастарыһына.
- 1997 с. Аппааныга 39 оҥоруу дьэ, оҕо саадын куукуната, Нам с. 35 оҥоруу дьэ, оҕо саадын куукуната, ырыһынак котельнай, типография котельнайа. Граф Бизэргэр ГРП, 13 оҥоруу дьэ, «Сайлык» баһынай хаһаайыстыбатыгар овоцхранилище.
- 1998 с. — Нам с. «Север» ГРПШ-400 учаастагар 42 оҥоруу дьэ, Госстрах котельнайа, оҕо саада, Граф Бизэргэр 4 оҥоруу дьэ, училище котельнайа уонна ГРУ.
- 1999 с. — Аппааныга 12 оҥоруу дьэ, Нам с. 49 оҥоруу дьэ.
- 2000 с. — Аппааныга 5 оҥоруу дьэ, Нам с. Даадар учаастагар 117 оҥоруу дьэ, ГРП, Граф Бизэргэр 9 оҥоруу дьэ, Таастаахха 36 оҥоруу дьэ, ГРП, Сыырдаахха ГРП уонна оҕо саадын котельнайа.
- 2001 с. — Аппааныга 28 оҥоруу дьэ, Нам с. «Север» учаастагар ГРП, 61 оҥоруу дьэ, Граф Бизэргэр СДК котельнайа, 16 оҥоруу дьэ, Кыһыл Дэрэбинэ ГРП, 35 оҥоруу дьэ, Таастаахха 21 оҥоруу дьэ.
- 2002 с. — Аппааныга 1 оҥоруу дьэ, Нам с. 125 оҥоруу дьэ, Граф Бизэргэр 32 оҥоруу дьэ, Кыһыл Дэрэбинэ ГРП, 21 оҥоруу дьэ, Дьокуускай куорат пригородыгар Тулагыга 92 оҥоруу дьэ, ГРП, Дьокуускай куоракка 12 оҥоруу дьэ.
- 2003 с. — Дьокуускай куорат таһыгар Сыырдаахха 109 оҥоруу дьэ, Кыһыл Дэрэбинэ оҕо саада, кулууп, ФАП котельнайа, Граф Бизэргэр оҕо саадын котельнайа, Нам с. НПК котельнайа.

тэ харабылларынан үлэстэбит В.В. Колтовскойу, А.А. Больничкайы коллективка уонна үлэһитигэр амарах, кыһамнылаах сыһыаннарын иһин астынан ахтабыт. Салбан аатырбыт суоптара Н.А. Аргунов уонна П.П. Андросов кинилэри солбуйдулар. Биһиги коллективтыг ортотуттан үрдүк

разрядтаах допустаах сварщик С.А. Глазков, допустаах, кэскиллээх сварщиктар М.А. Федоров, А.А. Больничкай тэрилтэ теһүү үлэһиттеринэн буолааллар. Бастың механизатордар И.И. Колпашников, И.А. Данилов, биригээдиир-тракторист, профком председателэ М.В. Лыгкин, мастарыһына сибээстээһи И.А. Ощепков о.д.а. эдэр кадрдар айылга гааһын киллэригэ күүстэрин харыстаабакка үлэлииллэр. Коллективтыгыгар билигин 50 киһилээхпит.

Биһиги сүрүн үлэбит таһынан улууспутугар тутуунан дьарыктаныахпыт бағарабыт. Оноуа тэрилтэбитигэр тутуу инженердэри тийэттэр. Тутуу — билинчи олох халбарыбагыт ирдэбилэ. Ону бөлүөмтө ылан тутуу тэрилтэтин тэринэр былааннаахпыт. Тутууну ыгытарга сөптөөх базаалаахпыт, техникалаахпыт. Дьыала эдэр специалистартан иһинэ. Улууспутугар тутуу тэрилтэтин

быһыгытынан киниэхэ көмөлөспүтүнөн барбытымы. Итинэ сыл кэригэ үлэстэбикким. Производство кадр быһаарар оруулааһын үчүгэйдик биллэрбит. Онон биһизэх үлэлииллэригэр олохтоох кадрдары талыбыт. Сварщиктарынан Граф Бизэргинээри училищени бүтэрбит оҥоруу ылбышыт. Онон кадрдарыт 80%-ра олохтоохтор буолбуттара.

1994 с. олунньу ый ортотуттан Нам с. Советской уулуссатыгар ыалларга гааһы киллэригэ маннайгы үлэтиги сағалаабыккымы. Ити сылтан сүрүн сакаасчыгыгынан тьа сириин гаастыыр «Стройсельгазификация» дирекцията буолбута. Генеральнай директор В.И. Иванов биһиги тэрилтэбитин күүскэ өйөөбүтэ уонна көмөлөспүтэ. Ити кэмгэ биһиги сылта бириди дэрэбинэни гаастыырга былаан ылыммыгыт. Иннинээри сылларга Нам улуунугар сыл устатыгар 14-15 ыалга айылга гааһын киллэрэр этибит.

рыгыгар 200-төн таһа ыалга айылга гааһын күөх төлөнө умайда. Үлэһиттеригэр олохтоох дьаһалталар усулуобуйа тэрээһинигэр улахан көмөнү онордулар. Кинилэр кыһамнылаары биһиги дьоммут үлэһиттэри таһаарыгытын биллэрдибик үрдэтэр.

Кэлин кыһамнылаары биһиги улахан ситиһиитинэн магистральнай газопроводы тардыгы лицензияны ылыыгыт буолла. Итинэ олохтоох кадрдарыт үлэлииллэр. Билигин Хатырык хайысхатынан газопроводы тардабыт. 14 км. усталаах газопроводы Бөгүнгэ тиэртибит. Сотору коминэн ити газопровод үлэһиттэригэр үлэстэбиккит. Үлэһитин салгыы Хатырык туһаайыгытын ыгытыахпыт. Кэлэр сыл күһүнүгэр Бөгүн нэһилигэ гаастаныахтаах. Итини таһынан биһиги куорат мэриятыгар көмөлөһөбүт.

разрядтаах, допустаах сварщиктар үүнэн таһыстылар. Кинилэр

ЫТЫКТАБЫЛЛААХ ДЬОНУМ-СЭРТЭМ!

Билигчи кэм ааспыт быыбар кэмийтэн чыгыа атын. Бүгүнгү күнгэ биир кинигэ ыга тутуу, республикалар политическай, экономическай бырааптары сарбылыы, туту-луктаах оноруу, быһа ччы эттэххэ, федерализмтан унитаризмга төннүү политика күүһүрдэ. Ол нэһилинньэ интэриэһигэр охсуулаах буолбутун көрө-билэ сылдьабыт.

Иван ШАМАЕВ

Шамаев Иван Иванович 1952 с. олуһуну 28 күнүгэр Саха АССР Уөһээ Бүлүү оройуонугар төрөөбүтэ. Орто оскуола-ны бүтэрээт Новосибирскайдаагы государственнай универ-ситекка кирибит. Эдэр специалист үлэтин Саха госуда-рственной университетин ассистентынан саалаабыта. 1982 с. физико-математическай наука кандидатын, 1995 с. доктор-скай диссертациятын көмүскээбитэ. 1995 сылтан саалаан Республикаагагы колледж салайааччыта. ССРС народнай учуутала М.А. Алексеев кинигэ интэриэти идеяларын салдаан ыгытааччы, сайыннарааччы буолар.

1996 сыллаахха Иван Шамаев көүлээни-нинэн Республикаагагы физмат оскуола уон-на РК холбоһон биир оскуола тэриллэбитэ. Колледж сүрүн сорууга — Саха сириг арас мунуктарыттан дьоруудаах оҕолору көрдөөн булуу, сайыннарыы, кизин били-илээх, сүрүннээн техникескай идэлэргэ үрдүк таһымнаах олохтоох кадрдары республикага бэлэмнээн таһаарыы. Бүгүнгү турутууна колледж туру-оруммут сыалын чистэтэхтик толор-дор, республика дьоруудаах ыгычатын итэр-сайыннараар үлэтин биир биллэр кыһата буолар.

90-с сыллартан И. Шамаев Саха сиригэр элбэх үтүө хамсааһыны саалаабыт «Итэрэл» түмсүү салайааччыта. 1992 сылтан «Сайдыс» Саха сириг учуонайдарын уонна анал идэлээхтэрин ассоциациятын тэрийсипитэ. 1998 сылтан ИЛ гражданской сомо-волоһуу партиятын солбууар председателэ.

2002 сылтан республикага биллэр-көстөр үлэлээх «Саха Общественай Киин» общественнай түмсүүнү тэрийбитэ уонна салайан үлэлэтэр. Кэргэннээх, 3 оҕолоох.

Ылан көрүүбүс сиртэн хостонор баай нолуогун. 2002 сылга диэри Республика бу нолуогу (НДПИ) 75% өлүүлэһэн ыла. 2002 сылтан Госду-ма 75%-тан 60%-на дылы, оттон нефтькэ, гааска 20%-на диэри түһэрибитэ. Республика ночоото — 2-тэн тахса млрд. солкуобайга тий-битэ. Кэлэр 2004 сылга Госдума субъектарга НДПИ нефтькэ, гааска 14,4% диэри, оттон биир кэмнээх төлөбүрү (бонус) 10% дылы кыччаттар Сокуону 2-с аабытынын ылына. Ону «Единая Россия» уонна «Народная Партия» өйүүргэ куоластаатылар. Бу сокуон үлэ-кэрдиһин республика бюджетэ өссө 1 млрд. тахса солкуобайы сүүйтэрэр. Оттон Таалакааһа, у.о.д.

КҮӨН ТУТТАР ТҮЙГҮН КИИБИТ

Ханнык баҕарар кэм төрөөбүт норуотун кыһалатын тус бэйэтин кыһалата, ыарыыга оностубут чулуу-туйгун дьоннордоох буолар. Ол курдук, ааспыт үйэ саҕа-тыгар суруллубут Эксекуля-эч Өлкөсү «Интеллигенция суругун», Алампа «Ытык хайалар кэспэтиилэрэ», «Ырыа быстыгыта хоһоон», «Төрөөбүт дойдуга» у.о.д. ай-ымньыларын, Күлүмүрү туруорсууларын, «Манчаары» драматын, Байбал Ксено-фонтов конфедералистарга «Ынчырыгыт» ааҕа олорон бу нурдун дьоннор төрөөбүт дойдуну дьылдытын туһугар хайдахтаах курдук дол-гуайалларын, очтооһууга түбүлээбит уустук балаһыан-наһы, ардыгар идэһэни-алды-архайы, барытын олус чыгас-тык ылынан бэйэлэрин нөҕө аһаран өйдүүн-санаалыын курдары муунтуулааһын, норуоттарын эрэйи чыччээр туһугар туохтарын да кэрэй-бөккө охсуспуттары, олох-торун да толук уурбуттары билгичи киһи ааҕан сөҕөр.

Ини-бии Семен, Софрон Даниловтары ити үтүө үгэни салдааччылар быһыылары-нан көрүүххэ сөп. Биллэн ту-рар, кинилэр үйэ саҕаһыны-тын курдук бу далаһаах кэм-нэ олорботохторо да буоллар, билгичи убай Дани-лов хоһооннорун-этиилэрин, дневниктерин, кини быраа-тын «Санаатын туймуула-рын» ааҕа олорон кимнэрин-туохтарын киһи эндэспэчкэ билэр: кинилэр, туох да саар-баҕа суох, үөһэ ааттаммыт ба-стынгар кэксээлэригэр киирэр норуот чулуу дьонно эбиттэр.

Оттон билгичи урукку уһулуччулаах общественнай, политическай деятеллэртэн эстафетаны түспүт, эспэти-нэни сүкпүт билгичи кэксээ-титэр үлэһили-хамсыы оло-руор Иван Шамаев туһунан аҕы-ах тыһы эттихтин баҕарбын. Кинини истибэтэх-билбэт-тэх киһи республикабыгыгар, дьининэн, бөрт аҕыах буол-охтаах. **Того диттэххэ кини аата-суола, үлэ-эһэти атын үгүс дьоннор курдук бы-ыбар хампаанданын саҕа-на эрэ дирбиэй-дарбына сылдьан баран сүтэн-оһон хаалар.** Сахабыт сириг хай-дахтаах да бэйэлээх үһүк улу-уугар олорон киһи төгүрүк-сүл устата Иван Шамаев

АЛРОСА көмүскэлтигэр, Таалакаан боппуостарыгар республикабыт интэриэһин туруорсан тэрийэр пикетте-рин-митингнэрин, сахалыы оскуолалары-кылаастары дэлэтэр, ГИФО дьин аатыр-быт төлөбүрдээх үөрэҕи уга-рар үлэтин-хамнаһын тийги-нин быспакка хаһыаттан-ра-диоттан истэ-билэ олооро чаччы

Иван Шамаев билгичи Республикаагагы колледж директорунан үлэтир. Наука доктора степеннээх киһи би-лигин оскуолага директору-нан үлэти барара — бөйгөтин туһугар сонун суол. Ба-чаанга диэри онук холобур, киһи өйдүүрүнэн, суоҕа да-һаны Биир даһаны үөрэх тэри-лэтин директора «дьоруудаах оҕолору булуом этэ» дьин аһын-таһаһын рюкзакка сүтэн баран сөҕөтүн сатыы Саха сириг улуустарын кэри-эбэ сылдьыбата да чаччы. Оттон кини сылдьар. Ол сырыылар түмүктэригэр билгичи кини салайар коллеһа сэттэ сыл иһигэр республикабыт биир кизин туттар үөрэҕин кыһаты-гар кубулуйда. Манна Саха-быт сириг бары улуустарыт-тан техникескай наукаларга дьоруудаах саха оҕолору (киин куоракка олорон билли-илээх, дуоһунастаах төрөспүттэр оҕолорун буол-бакка) сүүмүрдээн анал ди-рингэтиллибит программаны үөрэттэлэр. Колледж сыла-сорууга бөрт дьэнкэ — респу-бликаны үрдүк таһымнаах, эр-гиччи сайдыылаах, патриот-ты тыһынаах техникескай интеллигенциянан хаач-чылыы. 80-ча сыл устата ба-стаан автономнай, кэлин су-вереннай республика ааты-ран олорбут кэммитигэр промьшленность эйгэтигэр олохтоох омуктар кыттыла-рара, орооллара-суолталара букатын дуона суох этэ. **Ы-дырдытте Колледж түөрт үө-рөччүт физико-математика предметиригэр Россия сүүмүрдэммит хамаандатын састаабыгар киирибиттэрэ** (ити урукку өттүгэр хаһан да буола сылдьыбатах ситиһии) **Иван Шамаев сөптөөх суолу булбутун кэрэһэллэтир.** Саха-ха даһаны промьшлен-ность-экономика дөгөтин то-лору баһылаабыт специалист хаалыг арангата үүнэн тах-сыаҕа.

Иван Иванович хаһан да олоххо киирбэт кураанагы ку-олууу биригэр биер саҕаны-сонуну сыраса сылдьар киһи буолбатах. Билэрбит курдук, уонча сыллаагы араас та-һымнаах экстрасенстар, көрбүчүлэр, ойууттар ыһар буордуу тэнийэ сылдьыгыт-таахтара. Билигин суохтарын кэриэти. Оттон Иван Шамаев уонча сыллаагы олохтоох-тук, динигэр хоруугулаахтык үлэтир дьоннор тэрийбит «Итэрэл» түмсүүтэ биер да сылы көтүспэчкэ конферен-циялары ыһтан, былаан бы-һыгынан үлэлээн-хамсаан күн бүгүнүгэр тийээн кэллэ. Ити эрэ буолбатах. Кини тэ-рийбит саалааһынара, уһун-тук толкуйданан уонна дьин чаччы туһалаахтара биллэн тэриллэбит буоллар, хаһан да уостан-сойон хаал-дат айылылаахтар. Ол кур-дук, Сэргэлээххэ тэриллэбит студенаар «Тобул» түмсүүлэ-рэ, саха оҕотун сахалыы үө-рөтүн туруорсар төрөспүттэр «Айылыг» холбоһуктара, ИЛ гражданской сомоволоһуу партията уонна Саха обще-ственной Киинэ күргүөмнээх-тык үлэли олорон тэрилтэлэр. Ити этиллибит кэм иһигэр му-оданы сырасан, эбэтэр ким э-рэ тутах интэриэһин, политичес-кай амбициятын толуйаары тэриллэбит хас эмэ сүүһүнэн общественнай тэрилтэлэр, түмсүүлэр туох да көдүүһү биэрбэчкэ, тыһа суох сыы-гыһаан умулуннахтара.

Иван Шамаев олус кизин интэриэстээх киһи. Ол курдук, Саха сирэ муорага тахсар су-олун хайан Аһаан пордугар тийэ сылдьар, саха литера-туратыгар эдэр дьону уһуй-арга кыһанар, эбээннэр-эбэн-килэр тыһыларын тилиннэрэр туһугар үлэлэтэр, Мирнэй ку-оракка баран «АЛРОСА» компания акцияларын туру-гун үөрөтөр, сахалар промьш-ленноска кытталларыгар пропаганданы ыһтар уонна ону мизстэтигэр баран чин-чийэр, саха бөһүөлөктэригэр толору хааччылыылаах дьини тутары туруорсар, атын уобаластарга, республика-ларга тийээн сибээһи олохто-он кэлэр... Уонна, дьиктитэ дьин баар, кини ону биллэ-ри-көстөөрү, политическай хапытаал оностон аат-суол

НОРУОТ КЫРДЫГЫ ЭТЭР

Михаил Иванов-Вагдари-нын Сылба, тыл үөрэх-тэриэ, общественник:

Иван Шамаев народнай учуутал М.А. Алексеев үтүө идеяларын иитиллэн, бу-һан-хатан тахсыбыта уонна кини кэриэһин күн бүгүнүгэр дьини ситиһилээхтик толор-о, олоххо киллэрэ сылдьар. Кини тус бэйэтин нус-хас олоһун хааччыныыга, на-укага кэрбэра онорууга сы-рыака бириэмэтин ыһыптар, норуотун кэскилин түстө-һэри үрдэтэ тутар, өйө-санаа-та онно үлэтир. Республи-ка дьылдытын, норуот интэ-риэһин туһугар утууар уутун умнар, наада буолла-һына былааска олорон үрдүк дуоһунастаахтар санаала-рын, дьаһалларын утары барартан туттуммат. Кут-таммат, эр санаалаах.

Кини салайар ИЛ поли-тическай партията бүгүнгү күнгэ алмаас, нефть оли-гархтара биһиги сирбит ба-айын апчарыйарга суудайы-ыларын кимтэн да, туохтан да чарыйбакка сирэйгэ этэр, республика олохтоохторун интэриэһин туруулаһар сүрүн политическай күүскэ кубулуйда.

Иван Шамаев бигэ тыл-лаах, күүстээх санаалаах, эрэллээх киһи. Кини: «Нору-от тыһыны былааска хайаан да интэриэһирэхтээх, сабыдыл-лаах буолуох тустаах. Ол ту-һугар олоруохтаахпыт, охсу-һуохтаахпыт», — дьин бүк эрэллээх уонна ол туһугар туруулаһар бигэ санаалаах.

М.П. Алексеев-Даныс, Республика араадыытыгар «Видирам тыл» ааптара: Иван Шамаев — саха билигичи интеллигенциятын чарылаһы бэрэстэбиитэлэ, талааннаах далааһынаах салайааччы, саха ыгычатын кыһылы, тэрийээччи, түмээччи — кэскилбитин онорооччу, экономическай бөҕө туруктун туруулаһа-аччы.

НОРУОТ КЫРДЫГЫ ЭТЭР

Антонина Петрова, Светлана Семенова, пед. наука кандидаттара, «Ай-ылыг» түмсүү салайааччы-лара (2002 с.), «Иван Шама-ев» аг. хаһыаттан): Биһиги дьолбутугар, ин-ники кэскилбитин кэрэһэли-ри, олохпут тупсарыа туох кыа-лларынан туруулаһар, күүһү түмэр кыахтаах дьон-

нордоохтук. Итинник дьон-нортон биридэстэринэн Иван Иванович Шамаевы көрөбүт. Кини Республикан-скай колледж директора, Республикаагагы «Дьоруу» общество председателэ, «Айылыг», «Сайдыс» түмсүүлэри төрүттэччи, ИЛ партия, Саха общественнай Киинин салайааччылартан биридэстэрэ. Биллэр матема-тик, физико-математичес-кай наука доктора. Ону та-һынан дойдуну социальнай, экономическай, культурнай проблемаларыгар диригиник киирэн хорутуулаахтык, хо-туулаахтык туруорсар, онно күүһү түмэр тардар кыах-таһын көрдөрбүт обществен-най деятель буолар.

Изабелла Сивцева, ИП-КРО методиста: Иван Ивановичы көрүстөүм айыы саҕаттан сана хаачыстыбалары ай-абын. Биер киһи билиитэ-көрүүтэ кизин, санаата күүһүн сөвөбүн. Кини Саха сириг эрэ буолбакка, бүтүн Россияны, ону аһан аан дойдуну, ыгыһыгар ууран олорон курдук диригиник, сиһили, бары өттүнэн кизин-ки аттаран аналитаан ырыгар ураты дьоруудаах. Омос көрөргө судургу да со-вус проблемалар ис төрүөттэрин, кэнники өттүгэр норуотка туһунан туолууохтарын кини ким хайа иннинэ өйдөөн билэр уонна ону общественность истиитигэр таһаарар. Олус элбэхтик айанньыр, дьону кытта көрсүһэр, ханнык да моһоллортон толлуулаах туруорсар, бар дьонун туһу-гар элбэх сыратын ыһтар.

Н.Д. Кириллин, Госком-геология председателэ: И. Шамаев норуотун ин-нигэр бөриинилээх, кини кэ-скилин иһин күүһүн харыста-абакка үлэтир баар-суох политическай лидербит. Россия таһымгар регион-нар санааларын түмэр кэ-скиллээх, дьон итэригэр поли-тига буолла.

Н.Н. Иванов, үлэтир, РФ үөрөҕүрүтүтүн туйгунна: Саха сириг олохтооҕо промьшленноска кэскилин түстүүргэ таба хайысханы талан үлэтир оскуола тэ-рийээччигэр буолар. Дойдубут дьылдыта — эдэрдэр илбилэ-ритэр.

РФ Госдуматыгар быыбарга кандидат И.И. Шамаев төлөбүрү суох таһаарыыта

Орлова Яна Петровна 1962 сыллаахха балаҕан ыйын 7 күнүгэр төрөөбүтэ. 1979 сыллаахха Хатыҥ Арыы орто оскуолатын бүтэрэн «Нам» совхозка ыанньыксытынан үлэтин сабалаабыта. 1987 сылтан культура уонна педагогика эйгэтигэр үлэтиир. Яна Петровна оҕону сахалыы иитиигэ, улууска культура эйгэтин сайдытыгар бэйэтин элбэх кылаатын киллэриитин, кини «Культура туйгуна» знагынан бэлиэтэммитэ кэрэһэлиир. Яна Петровна элбэх Республикакатаабы уонна улуустаабы конкурстар кыайыылаахтара, саха төрүт культурытын олоххо киллэриин бири сүрүн көбүлэччитэ.

Яна Петровна кэргэнэ Николай Петровичтын 4 уоллаахтар, 2 сиэннээхтэр.

ЫПЫКТАБЫЛЛААХ ҮӨДЭЙ УОННА I ХОМУСТААХ НЭИЛИЭКТЭРИН ОЛОХТООХТОРО!

Бу буолаары турар Госдума быыбардарын кытта Үөдөйдээҕи — 2 №-дээх быыбардыыр уокурукка улуус мунньабын депутата талыллар.

Биһиги бири дойдулаахтарбытын улуус мунньабын күүһүрдэр туһугар, культура эйгэтигэр, оҕону иитиигэ, сахалыы сиэри-майгыны олоххо киллэриигэ сөптөөх хайыска бэриллэрин туһугар **ЯНА ПЕТРОВНА ОРЛОВАҒА** куоластыыргытыгар ынгырабыт.

Бу кэмнэргэ биһиги нэилиэктэрбит интэриэстэрин улуус таһымыгар көмүскүүргэ, улууспут инники дьылбатын быһаарыыга, олоххо бэйэтэ чопчу көрүүлээх, эппит тылын ылыннарар киһи талыллара сөптөөбүн бири дойдулаахтарбыт өйүөхтэрэ диин эрэнэбит.

Өйүүр бөлөх

— Яна Петровна, эн «Союз Правых Сил» партия чилиэнэбин. Того эн бу партияга киирбиксиний уонна бу партия сыалын-соругун үлэстэҕин дуо?

— Билигин урукку курдук партияга киирээгин ким да боппот даҕаны күһэйбэт даҕаны, сөбүлүүр буоллааххына баҕа өттүнэн киирээгин. Урут даҕаны партияга сүннүөнэн олоххо актыбынай позициялаах киһи киирэр этэ. Арай партияны талар кыабын суоҕа.

«Союз Правых Сил» партия тарҕатар өйө-санаата бастанан туран, киһи бырааба көмүскэллээх буолуута, көнүл баар буолуута. Биһиги сахалар Россияга көнүл өрө тутулар эрэ буоллаҕына бэйэбитин көмүскөнөр кыахтаахпытыг, норуот быһыытынан сайдыахпыт дии саныыбын. Ол инниттэн Россияга демократияны өйүүр күүстэр былааска кэлэллэрэ наада. Биллэн турар биһиги аҕыйахпыт, куоласпыт элбэҕи быһаарбат. Ол эрэри быһылыгы быыбарга биһиги республикабытыгтан өссө бири депутаты, буолаары буолан сахалары өйүүр партиятан аһарар кыахтаммыспытыг туһаныахха наада.

Мин тыа дьоно патриотическай өйдөрө-санаалара күүстээх, онон бу Госдумага депутаттаны ахпыт диин эрэнэбин уонна кэлэр да өттүгэр норуотпут бырааптаах, инники өттүгэр эрэллээх буоларын туһугар охсуһуохтаахпыт. Ону бэйэбит эрэ кыайар кыахпыт суох. Россияга кыра омукар бырааптарын харааннаһаах айылаах күүстэри өйүөхпүтүн, кинилэр нөнүө бэйэбит бырааптыг туруорсуохпун наада дии саныыбын.

Онон мин биллэн турар «Союз Правых Сил», партия сыалын-соругун үлэстэҕин. Төһө да билигин Россияттан тымныы салгыт илгийдэр кэлэр сыллааҕа балаһыанньа биһиги туһабытыгар уларыйыаҕа. Ол барыта бэйэбиттэн тутулуктаах.

— Улуус мунньабын үлэтигэр былааннарыгы туһунан?

— Биһиги бэйэни салайыныыга киирэн олоробут. Ол эрэн билигин бэйэни салайыныы дьин-чаччы үлэлээн эрэр дири кыахпыт суох. Бу кэмнэргэ бэйэни салайыныы төрүттэрин туһунан сага сокуон табыста. Онон олус чуолкайдык улуус таһымыгар, нэилиэкт таһымыгар ким ханнык болпуруостарынан дьарыктаннахтааҕа ыйылла сылдьар.

Онон бастанан туран ити уларыйыларга бэлэмнэнэр үлэни улуус мунньаҕа ыгытаахха дии саныыбын.

Өссө бири сүрүн хайысханан саха улууна буолаарыг быһыытын сахалыы дириг духовнай өй-санаа улууспутугар үөскүүрүн туһугар үлэ барыахтаах. Оччоҕо эрэ олох күлүк өрүттэриг, холобур, арыгылааһыны утары өйү-санааны ыччаппытыгар кыра эрдэҕиттэн иҥэриэхпит.

Уопсайынан улуус мунньаҕар дьон өйүн-санаатын холбооммут үлэ саҕа сүүрэниин киллэрэн, күннээҕи болпуруостарга дьыалабайдык сыһыаннаһан, улуус инники дьылбатын быһаарыахха дии саныыбын.

Т. ОБУТОВА

САХА ДЬОНО

«СОЮЗ ПРАВЫХ СИЛ» ПАРТИЯНЫ ТОҒО ӨЙҮҮЛЛЭР?

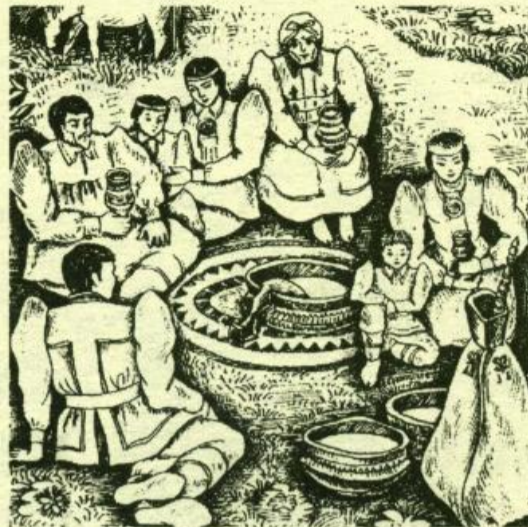
Эмчиттэр . . .

Ганна Алексеевна Егорова, Дьоккуускайдааҕы 1 №-дээх поликлиника кылаабынай враһа:

— Доруобуйа харыстабылыгар реформалары киллэрэр наадатын олох бэйэтэ ирдийр. Биһиги интэриэспитин көмүскүүргэ СПС өйөбүл буолуоҕа диин кинилэргэ улаханньык эрэнэбит.

Альбина Дмитриевна Корнилова, 1 №-дээх поликлиника киникүстационарын сабиэдиссэй:

— Бэйэтин үлэтинэн-хамнаһынан, өйүнэн-санаатынан элбэҕи ситиспит дьону өрө таһааран эрэ олох уларьыахха сөп. Манньык дьону түмэр партиянан мин СПС-ры ааттыам этэ.

Айар үлэһиттэр, үөрэх, культура эйгэтэ . . .

Баһылай Харысхаал, суруйааччы:

— Сайдыы туһугар, саха саргытын туһугар, Арасыйыа туһугар аныгылыы ыллыктаах санаалаах, ырааҕы өтө көрөр толкуйдаах, Арасыйыа хайа да омуугун, хайа да мунугун атар хасьыпакка сайдыы туһугар таһаарар баҕалаах «Союз Правых Сил» партияга куоластыгытын холбуовун!

Анна Васильевна Белина, РСФСР оскуолаарын үтүөлээх учуутала, Таатта улуунун боччоттаах гражданина:

— Билигин бу кэм бэйэтэ таһаарыг, олоххо, салалтага, политикага сага күүрүүлээх эдэр кадрдар наадалар. СПС кандидата — үрдүк таһымнаах экономист-финансист идэлээх А.Е. Аммосов улахан политикага киирэн, биһиги олохпут тупсарын туһугар күүскэ үлэлиэ диин эрэнэбин.

Аркадий Алексеев, самодельный композитор:

— Саха сириттэн турбут кандидаттартан тус бэйэм Александр Аммосовы ордоробун, кинини бэйэтин билэрбинэн даҕаны уонна өйүн-санаатын сүрдээҕин сэргий кийим. Дойдугар, дьонугар-сэргэтигэр улахан туһалаах киһи сылдьар диин өйдөбүллээхпин. «Союз Правых Сил» партияны өйүүбүн.

Надежда Семеновна Толбонова, «Арчы» духовнай культура кишини директора:

— Мин биһиги инники олохпунун, кэскилбитин, общество сайдыытын саныыр буоламмын бу партияны таллым. СПС профессиональной армияны тэрийэн, үрдүк хамнастан сулууспалаахха, оҕону барытын армияга ыгытыахха диририн мин үс уол оҕоолоох киһи сөбүлүү истэбин.

Экономика эйгэтэ . . .

Прасковья Павловна Федорова, Россия тыатын хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ, СР норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ, Ленин, Үлэ Кыһыл Знамятын орденнарын, «Хотугу Сулус» орден кавалердара, Дьоккуускай куорат боччоттаах гражданина:

— Оҕорон таһаарааччылары өйүүр дьону мэлдьи кэрэхсигин. Александр Егорович Мохсоҕоллоохтооҕу цемент собуота мөлгөх туруктааҕын өрө тардар туһугар улахан көмөнү оҕорон. А.Е. Аммосов депутат буоллаҕына производствогар чаччы туһалаах, тыа дьонун өйүн сөп киһи эбит диин санааҕа кэлиим.

Анатоллий Игнатьевич Чолчоев, «Якутскэнерго» ААО АК генеральнай директорун көмөлөһөөччүтэ, Ил Түмэн бастакы ыгырыыга депутата:

— «Союз Правых Сил» бири ситиһиллэр — нолуок эйгэтигэр. Хас да сылы быһа туруорсан ханнык ба-

Сокуон да сокуон дэһэбит эрэри телевизорга агитация көнүлүмэт кэмигэр сорохтор аһардастыы сағанар табыстылар. Этэргэ дылы ким былаастаах... тугу баҕар ыһар бырааптаах. Сорох партия идеологиятын туһунан ким да билбэт. Быһа холуйан Путини өйүүр диин буолар.

Онтон Россияга, ол иһигэр Саха сириттэр билигини былаас тугу аҕала? Бастанан туран, Москва балаһыт төттөрү чөлүгэр түһэрдэ. Россияны алга уокурукка арааран (конституцияны кэһэн) субъектар үрдүлэригэр контуруолу олохтоотулар. Саха сириттэр прокурор, МЧС, МВД, министрдерэ Москвадан ананнылар. Субъектары холботуруу политика сааланна. Национальнай самосознание биһирэммит буолла.

Терроризмы кытта охсуһуу диин ааттан аһары түһүүлэр баар буолуохтарын сөп курдук. Билигин «Суверенитет», «Республика быраба» эгин диин тыллаһангын «тер-

рорист», «сепаратист» диин да буолан хааллааххына тугу да булан ылан суоҕа. Хайыыбытыг! Эмиэ саҕата суох КГБ халпааһын аныгар киирэн хаалабыт дуо? Кинилэри өйдүөххэ сөп. Онтон биһиги норуот? Мун саатар куоластаан бэйэбит санаабытыг биллэриэбиз. Холобура, державник партияларга бири да куолаһы биэрбэтэхпитинэ бу позиция буолбатах дуо? Ити «үөһэттэн» хамаанданан «Единая» буолан сүүрээли сылдьар чиновниктарга биһиги тоҕо хос сыһаах буолуохтаахпыт? Олох уларыйда. Наһаа урукку курдук көнүл туһугар куоластаабытыг иһин тутан-хабан барыахтара суоҕа. Бэйэбит санаабытыг аһарастык этэ,

дьылбатыгар сыһыаннаах сүрүн болпуруостары таарыйарыгтан да көстөр.

Ыччат . . .

Айаал Прокопьев, СГУ студьуона:

— СПС армияга сулууспалааһын болпуруоһугар анал программа лааһын биһирийбин. Армияга уолу барытын буолбакка, баҕалаахтары хомууан, төлөбүрдээх оҕорон, үчүгэй усулуобуйаны тэрийэн уларьыттарына Россия армията быдан күүстээх буолуо.

Лена Третьякова, ФЗИ студьуона:

— Дьиннээх рынок, демократия суолун тутустахпыттына, үлэһит, кыахтаах дьоммутун өрө таһаардахпыттына эрэ иннигиитин сайдар кыахтаахпыт. Бүтүн Россияга ити суолу тутуһар партиянан СПС буолар. Онон мин кинилэри өйүүбүн.

Тыа сирин дьоно . . .

Юрий Дмитриевич Очосов, Сунтаар улуунун мунньабын депутата, народной театр директора:

— Көнүл санаа сокуонуунан көнүллэнэр курдук эрэри, дьинг олоххо улаханньык хааччахтаһар. Итинник балаһыанньага сөҕөхө киһи тугу да оҕорон, ситиһэр кыаҕа суох. Мин онуоха «Союз Правых Сил» саамай сөптөөх хайысханы тугуһар диибин, ол иһин кинилэри өйүүргү ыгытырабын.

Василий Васильевич Аммосов, Уус-Алдан улуунун Курбуһахтааҕы кырдыаҕастар интернат дьылэрин директора:

— СПС ордук регионнары күүһүрдэргэ, сиртэн хостонор баай иһин рентаны улаатыннарарга, тыа хаһаайыстыбатыгар нолуоктары аччаттары, сокуону кытаатыннарары туруорсарын өйүүбүн. Дьон туһугар, олоххо киириэн сөптөөх политикалаах. Онон бири дойдулаахтарбын бу партияттан депутатка кандидатынан турбут А.Е. Аммосов иһин бары бири киһи курдук куоластыыргытыгар ыгырабын. Саха сирэ Госдумага иккис депутаттанар кыахтаммытыг мөлчү тугумуоҕун!

Бааһынай . . .

Макаров Константин Семенович, «Үөһүйэ» бааһынай хаһаайыстыба салайааччыта:

— Тыа сиригэр предприниматель, бааһынай таһарыгар дьиннээх сөптөөх программа лаах партиянан «Союз Правых Сил» буоларын биллэриэбин. Кинилэр бастакы үс сылга нолуоктан босхолоон бааһынайга сайдар кыагы биэрэллэрин мин ис сүрэхпиттэн өйүүбүн уонна мин өр сыллааҕа бааһынайынан үлэлээбит киһи буоларым быһыытыгтан ону үчүгэйдик өйдүүбүн.

ЭМИЭ ОЛОРОН БИЭРИМИЭБИН...

Олох көрдөрдө, биһиги сахалар Россия демократическай суолунан сайдар эрэ түбэлтэтигэр бэйэбитин көмүскөнөр кыахтаахпытыг. Онон Саха сирэ көнүл уонна быраап өрө тутулар Россияга үөскүүрүн туһугар республикабыт икки депутаттанарын иһин куоластыабын. «Союз Правых Сил» партия саамай сөптөөх политиканы ыгар «төһө кыалларын элбэх бырааптаах көнүл субъектар эрэ Россияны мөдүн кыахтаах уонна иллээх олохтоох госуларство оҕоруохтара» — диин.

Олох көрдөрдө, биһиги сахалар Россия демократическай суолунан сайдар эрэ түбэлтэтигэр бэйэбитин көмүскөнөр кыахтаахпытыг. Онон Саха сирэ көнүл уонна быраап өрө тутулар Россияга үөскүүрүн туһугар республикабыт икки депутаттанарын иһин куоластыабын. «Союз Правых Сил» партия саамай сөптөөх политиканы ыгар «төһө кыалларын элбэх бырааптаах көнүл субъектар эрэ Россияны мөдүн кыахтаах уонна иллээх олохтоох госуларство оҕоруохтара» — диин.

В.Н. НИКИТИН

Улуус мунньабын депутатыгар кандидат Я.П. Орлова быыбардыыр фондатыгтан төлөннө

«НАМГАЗСТРОЙ» КСМК ХЭТ — 10 сыла

НамГазСтрой

Тыа Дьонун Үөрүүлэрэ

1993 с. ахсыннытыгар, 1994 с. тохсунньутугар Аппааны бөһүөлгүн 30 ыалыттан таһырдыа тымныыга үлэлиир кыахтаах 17 киһини испийхэктээн араас үлэлэри ситэриигэ субуотуньук тэрийбитим. Дьону графигынан уочарат быһыыгынан ынгыртаан, иккилии, түөртүү, алтады буолан сылдыбышпыт. Дьэ гаас туһа диэн сүргэлэрэ көтөбүлүн көтөөхтүк кыгтыбыттар. Тохсуньу 30 күнүттэн ГРП-ны сылыттыны Р.С. Шапошников миэхэ итэрийбитэ. Гаас баллонун сылыттар нагреватели аҕалан биэрбитэ. Олуньу 1 күнүгэр Дьокуюскайтан «Сиборггаз» Саха сиринээҕи салаатын начальнига А.С. Местников иккиэ буолан гааһы ыта тахсыбыттар. Кинилэргэ Р.С. Шапошников начальниктаах «Ленагаз», А.А. Тихонов начальниктаах «Якутгаз» үлэһиттэрэ көмөлөспүттэр.

1994 с. олуньу 4 күнүгэр күнүс 11 ч. ааһыыта дэриэбинэ магистрала гааһынан туолбута. Магнаһынан мин дьэбэр гаас плитата умайан, эмэхсиним эбит бөлөмнөөбүт, оһохпугар гаас холбоммута. Нэдиэлэ иһинэн 30 ыалга айылҕа күөк гааһа күүдүпчиллэн үөрүү-көгүү буолбута. Ити Аппааны бөһүөлгөр историческай событиге этэ. Кэлин икки сыла Аппааныга гаас барыбытыгар холбоммута.

Мин Аппааны олохтоохторун ааттарыттан улууска айылҕа гааһа киириитэ саҕаламмыта 10 сыллаах үбүлүйүнэн А.А. Федоров генеральной директордаах «Намгазстрой» ПМК-тын бары үлэһиттерин эвэрдэлибин уонна кинилэргэ барҕа махтабытын тиэрдэбин. Итини сэргэ очотооҕу «Ленагаз» генеральной директоругар К.С. Федорова, ити тэрилтэ Намнааҕы учаастагы начальнигар Г.Т. Дормидонова (кини саҕа дьыл коннйттэн «Намгазстрой» начальнигынан буолбута), саҕа сылта «Ленагаз» начальнигынан аһаммыт Р.С. Шапошниковка, урукку «Якутгаз» начальнигар А.А. Тихоновка, «Сиборггаз» Саха сиринээҕи салаатын начальнигар А.С. Местниковка, ити саҕа «Якутгаз» начальнигынан солбуйааччытыгар, кэлин «Намгазстрой» ПМК-тын генеральной директоругар А.А. Федорова, нэһилиэк баһылыгар В.Г. Кутяркинга олохторугар долуу-соргуну, үлэлэригэр ситиһиллэри уонна туйгун доруобуйаны баарабын.

*Элэй СИВЦЕВ,
үлэ, тыыл ветерана, Аппааны бөһүөлөгүн олохтооҕо*

МАХТАЛЫТ МҮНУРАСУОХ

А.А. Федоров начальниктаах «Намгазстрой» ПМК-та улууһу гаастааһыныҥа былааннаахтык үлэлээбитэ 10 сылын туолла.

Улууска айылҕа гааһын киллэриинэн утумнаахтык дьарыктанар «Намгазстрой» ПМК кыһын сылларга материалнай базатын тэринэн уонна бөөрөгөтөн, техниканаан, оборуодованианан, материалнаан толору хааччынан, кадрдары бөлөмнөөн, үлэ аһыгы технологиятын баһылаан, үрдүк онорумтуолаах үлэ холобурун көрдөрө. Ону улуус иһигэр, Дьокуюскай куоракка, Тулаҕа, Сьырдаахха уонна куоракка Радиокыһыга гааһы киллэрбитэ уонна бөлөмнүгэр үлэлэри быһыыта арылхайдык көрдөрөллөр.

Түбүктээх үлэ үлэр үөһүгэр сылдыр коллектив, айылҕа гааһын туһанааччылар көлүөнэлэрин, тыыл, үлэ ветераннарын, Чурапкы көһүүтүн кыгтылаахтарын ааттарыттан барҕа махтабытын тиэрдэбит. Тэрилтэ дьонуннаах үлэтин саҕалаабыта 10 сыллаах үбүлүйүнэн истингит эвэрдэлибит, үлэлэригэр ситиһиллэри, дьэ кэргэттэригэр доруобуйаны, долуу-соргуну баарабыт.

*Николай НОЕВ,
Нам улуунун бочуоттаах
гражданина, милиция, үлэ
ветерана*

БИИР СҮБЭНЭН

Бийиги коллективтүт үлэтин саҕалаабыттан материалнай базатын барытын бэйэтин күүһүнэн тутунна уонна бөөрөгөттө. Ити үлэни оройуонга гааһы киллэриинэн дьарыктанар тэрилтэни тэрийсэн үлэлиит Г.Т. Дормидонова салайбыта. Ол курдук бастакы улахан объектын 48 м усталаах ачочнай гараж, онтон нөҥүө сылыгар ачочнай мастарыскай, хонтуора дьэбэтэ, тымныысыкылаат үлэҕэ киллэриллэбиттэрэ. Ити объектары барыларын хаачыстыбалаахтык тутан, күүрүлээн-хаһаалаан онорбуппун.

Тутууну ытыгыта токарь Борис Сысольтин, тракторист Иннокентий Дьяконов, сварщик Дмитрий Федоров, механизатор Петр Назаров, слесарь Альберт Кривонорицын о.д.а. активнайдык кыгтыбыттар. Тэрилтэ үлэһиттэрэ субуотуньуктары тэрийбиттэрэ. Хонтуора дьэбэтин, ысқылаат бырайыактарын ПТО начальнига А.Н. Романов онорбута. 2003 с. күһүгэр сайын-ныггтан саҕалаан 12х14 м кээмэйдээх спортивнай саала тутуугун бэйэбит күүспүтүнэн саҕалаабыт.

«Намгазстрой» ПМК тэрилтэтэ 2003 с. биригээдэлэри туруортаан хас да улахан объектарга гааһы киллэри үлэтин тэҥнэ саҕалаан, бийылгы сыллаах үлэтин түмүктээн эрэр. Ол курдук Нам селотугар Нэлэгэр кварталыгар 6 уулуссага газопровод тардылынна, ыаллар дьэбэлэригэр гаас турбатын киллэри үлэтэ бара турар. Манна Сергей Гладков биригээдэтэ, слесардар Петр Назаров, Иван Сивцев, тракторист Иннокентий Данилов, олуньу ыйтан сваркалыыр үлэлэри саҕалаабыттар. Н.Г. Дьяконов биригээдэтэ, слесардар Александр Винокуров, Афанасий Аргунов, тракторист Михаил Назаров уонна И.И. Колпашников биригээдэтэ, сварщик Матвей Федоров, слесардар Николай Зырянов, Вячеслав Михайлов Нэлэгэр учаастагар уулуссаларга кылгас болдоххо гаас провотун тардытын бүтэрбиттэрэ. Эдэр, кэскиллээх сваркаһыптыт Алексей Больницкай старшайдаах биригээдэ, слесардар Александр Пестряков, Андрей Ефимов, тракторист Семен Дьяконов Нэлэгэргэ ыалларга газопроводтар тыллар. Бу күннэргэ итиннэ монтажтыыр үлэлэртүмүктөнөн «Ленагаз» маннааҕы учаастагар туттарыллан айылҕа гааһа холбонуохтаах.

Бийылгы сылтаан саҕалаан бийиги тэрилтэ магистральнай газопровод тардытыгар лицензия ылан, аны үрдүк күүрүлээх газопровод ситимин тардар кыахтаанна. Ол курдук Нам - Хатырык трассатын бастакы учаратын 13,9 км усталаах магистральнай газопроводы Бөтүгүн нэһилиэгэр тэрийбит. Манна уопуттаах, үрдүк разрядтаах уонна допустаах сварщиктарбыт Н.Г. Дьяконов, С.А. Гладков салайар биригээдэлэри кытта кыһынны тымныһын, сайынны куйааһы, бириэмэлэрин аахсыбакка үрдүк онорумтуолаахтык

КҮҮСТЭЭХ ҮЛЭ КӨХТӨӨХ СЫННАЛАҢ

күнүттэн председателинэн мин, Лыткин Михаил Васильевич талыллан үлэли сылдыбын. Профсоюз билгини 50 чилиэннээх, 7 киһиттэн састааптаах профкомнаах. «Намгазстрой» ПМК үлэһиттэрин орто сааһа 35-кэ тэҥнээр, ол да иһин эдэр, эрчимнээх, үлэни кыһа тутар коллектив, үлэ, сыннаалаҥна көхтөөх.

Профсоюзнай тэрилтэбит 2001 с. муус устарыттан «Саханефтегаз» тэрилтэ холбоһук профсоюзугар киирибитэ. Оволорго Саҥа дьылаабы подорок «Саханефтегаз» нөҥүө оһоһуллар. Ону сэргэ ити тэрилтэ өгөтүнэн үлэһиттэрибиз орлоро Анапа куоракка сайынны лааһыга сыннаан кэлбиттэрэ.

Профсоюз бэйэтин чилиэннэригэр элбэх өрүттээх көмөнү онорор. Ол курдук саҥа ыалбуолааччыларга, студент оролоох ыалга биер көмөнө көмө, үөрэх туйгуннарыгар көмө оһоһуллар. Дьэбэтэ туһааччыларга техника өгөтүн 50 бырыһыанын профсоюз уйунар. Тэрилтэ үлэһиттэрин өвөрлөрүн кыһын Ледовый дьыбарыаска, саас Суотту музейгар күүлэйдэти тэриллэр. Намнааҕы спортивнай оскуола итигиллээччилэрэ тустууга республиканскай, региональнай, россиянкай таһымнаах күрэхтэһиллэргэ кыгтылаһарга көмөлөһөр.

Профсоюз үбүлэһининэн невропатолог быраас А.Р. Погорелов тэрилтэ үлэһиттэрин иглотерапия, мануальная терапия, массаж, гомеопатия, физиолечение ньымаларынан эмтээбитэ. 2001 с. үс үлэһит «Алаас» санаторийга сыннаан кэлбиттэрэ. Тэрилтэбит Намнааҕы «Аргысмедстрах» филиалын кытары дуоһагар түһүрбүнэн 12 үлэһити Дьокуюскайдааҕы клиническай диагностика киһингэ, «Алаас», «Чэбдик», «Белокуриха» санаторийдар-

КҮҮСТЭЭХ ҮЛЭ КӨХТӨӨХ СЫННАЛАҢ

билсиги биэчэрин тэрийэн ытыгыбыт. Ыам ыйын 1 күнүгэр парадка көтөөхтүк кыгтыбыт. Үлэһиттэр ортолорун сынналангы тэрийиигэ кус, куобах, булт ураты суолтаахтар. Үлэһиттэр сыһын айылыҕа тахсан дуоһуҥа сыннаанлар. 2002 с. балык республикатааҕы күрээр Аргунов Герасим Артемьевич активнайдык кыгтыбыта.

2002 сылтаан саҕалаан үлэһиттэр туруорсууларынан, генеральной директор А.А. Федоров өйөөһүнүнэн үлэһиттэр сыннаан, доруобуйаларын тупсарынар дьэбэлэри тутууга ыгтыллар. Бийыл саас үлэҕэ киллэрэр санаалаахпыт. Профком харчыгынан онно септөөх дьарыктанар тренажердар, бильярд ыһылыбыттар.

Бийиги тэрилтэ үлэбит хайысхата элбэхтик командировкаҕа сылдыһыны кытары сибээстээх. Үлэһиттэригэр чэпчэти онорон профком харчыгынан иһит-хомуос, холодильник, телевизор, видеоманиторов ылан биэрбиппит.

«Бийиги тэрилтэ үлэһит улахан өттө эр дьон буолан сыһын айы булт болдьор муньустан бултуурбутун сөбүлүүбүт. Ол курдук саас, күһүн куска, күһүн куобах күрээр, балыкка сылдыбыт. Муус аһыннан балыктааһыны күрэхтэһиитэ кыгтааччыбыт. Онно кэксэ ситиһиллэрдээхпит. Күрэхтэһиллэргэ, булка улахан көмөнү тэрилтэбит профсоюз онорор. Ол курдук техника, үпхарчы, уматык өттүнэн куруук көмөлөһөр, - диэн профсоюзлук булт чааһыгар тэрийээччитэ Петр Петрович Назаров бэйэтин санаатын кэпсир. Бу ытыгылыбыт үлэһиттэригэр тэрилтэбит салайааччыта А.А. Федоров көмөтө, сүбэтэ олус улахан.

*Михаил ЛЫТКИН,
профком председателэ*

ҮЛҮСКЭННЭЭХ ҮЛЭНИ КЫНАТ ОҢОСТОН

Орто дойдуга төрөөбүт киһи тоухха эмэ дойдугаах быһыылаах. Ону таба тайанан сайыннарыт үлэһит үтүөгэ, артист бастына, спортсмен чулууга, художник, суруйааччы, учуонай аарыммата буолар дьылгаланар. Итинни дьон үлэлэри, идэлэри баһылаан, олох дьоллорун булалар. Хамааттава бочуоттаах сыннаалаҥна олоһор Петр Романович Назаров олоххо бэйэтин суолун тобулан, ыарахаттартан чарыбат дьулуруунан, кыһамныгынан, сүрөһүнэн-бөлөһүнэн тракторист идэтин баһылаан үйэ агарын кэриҥэ ыстаал көлөтүн тимир тэһинин чэрдээх илэһиттэр эрэллээхтик тутан кэллэ. Үлэһиттэрин усталаах-туоратыгар колхоз, совхоз, «Намгазстрой» ПМК-тын чулуу механизаторын үрдүк аатын ылан кэллэ.

— Вилгит да дьэбэбиттэн-уопупттан, сайынны көмгэ оттон орпошун. Төһө да пенсияҕа таһыстарбын быар куустан олоһорбун, - диэр киһи.

«Нам», «Комсомольскай» совхозтарга алтата, оройуонугар икитэ «Чемпион тракторист» бочуоттаах аатын ылбыт, алтата «Чемпион комбайнер» аатын сүкпүт, сир хорутуугун күрэхтэһиитигэр оройуонугар тоһута, республика үстэ

чемпионнаабыт, Дальнай Восток күрэхтэһиитигэр миэстэлэспит, «Бочуот Знага» уордыан кавалера, Нам улуунун Ытык киһитэ П.Р. Назаров аны сайын ыстаал көлөтүнэн үнүүлээх холуһа үлүмнэһэн үлэлээгинэ, трактор уруулун тутан, өрүү ордук онорумтуолаахтык үлэлэн, дьонугар-сэргэтигэр холбоһу буолан, хаһаайсытыбалар, тэрилтэлэр уонна дьонун сэргэтин махтаһын ылбыта 50 төгүрдүк сыһын туолуохтаах.

Петр Романович олоһун охсуулаах үлэҕэ анаан, үлэни кыһыы-хотуу кыһылбылааһыны күөрэччи тутан, төһө да 66 саһын туоллар, киһини буулаабыт ыарыһытын хам баттаан, билгитин даһаны сирэйэ-хараба сэргэх, уол олоһу эдэр көрүннээх. Манньк дьонубулуруйбат модун санаалар, дьоннугар сэргэлэригэр, сирдэригэр-дойдуларыгар таптаалара, сынтарыйбат дьулуурдара олох оройугар, үлэ үрдүк кииригитигэр сирдээтэртэ.

— Күүстээх үлэни оннооһор трактор тимир сүрөҕө — мотора — уһундук кыһайан тулуйбат. Онон мин эт сүрөһим үйэ агарын арыһы кыайбат кэм устатыгар үлэттэн сылайда-элэйдэ. Кыратык эмтөнө, өрөмүөннөнө түһөн баран... — Петр Романович аастыт эдэр саһын, үлэ

бырааһынныгы күрүүрэннээх күннэрин санаан, дириҥник үөһө тыһына, истинник мичээрдэн ылла.

1992 с. колхозтар, совхозтар ыһыллыбыттар. Эдэр-эмэн, кыһайар-хотор өтүгүлэр баһынай хаһаайыстыбаларын тэрииммиттэрэ. Арай П.Р. Назаров 1993 с. Г.Т. Дормидонов салайар «Намгазстрой» ПМК-гар тракториһынан үлэҕэ киирибитэ. «Сельхозтехника» эргэ мастарыскайыгар биер хоско хонтуоралаахтар. Үлэлэрин Советскай уулуссаттан саҕалаабыттар. Аан бастаан очотооһута ИДьОО үлэһит Н.И. Ноев чаһынай дьэһитигэр айылҕа гааһын киллэрбиттэрэ.

1994 с. саҕатыгар Аппааны бөһүөлөгүн гаастааһын үлэлэрэ саҕаламмыттар. Дьахталлар аан дойдутаагы күннэригэр Юбилейнай уулуссага иккилии квартира лаах 5 уопсайга гаас умайыта. Ити сыл күһүнүгэр диэри уонтан тахса уулуссага сүүстэн тахса ыалга турбалар тардылан айылҕа гааһын күөх төлөнө ханан да сөбүрүйбэти күүдүпчөлөммитэ. Петр Романович экскаваторынан 9 км усталаах траншеяны хастабыта.

1994-1995 с. үрдүк разрядтаах сварщик Н.Г. Дьяконов салайааччылаах 5 киһилээх биригээдэ гааһы киллэриигэ Салбанҥа үлэлээбитэ.

Онно слесарь Иван Федоров, тракторист П.Р. Назаров о.д.а. биер ый иһигэр 60-ча ыалга гааһы киллэрбиттэрэ.

1996 с. траншеяны хаһыыга анаан Т-170 трактор базатыгар оһоһуллубут баровай установа булуллубута. Дьэ, үлэлиэх-хамсыах курдук былааннамыттарга үп-харчы суоба үлэни атахтаабыта. Үлэ барыта ис толоруллар буолбута. Ити ыарахан сылларга Даадарга, Граф Бизергэр, Таастаахха үлэлээбиттэрэ. Сварщиктар Н.Г. Дьяконов, С.А. Гладков салайар биригээдэлэрэ кыгтыбыттар. Таастаахха вахтаан үлэлээбиттэрэ. П.Р. Назаров кыһынны мастарыскай сэбиэдиссэһинэн, сайынны экскаваторга сылдыбыта. Кыһынны көмгө мастарыскайга гааһы киллэриигэ туттуллар сөргүтүсүканы 100-150 ыалга ороһуоттаан онороллоро. Онон араас гаайкалар, буолталар, флянецтар, стоннар бөлөмнөнөллөрө, резьбаны быһаллара.

2001-2002 сс. Кыһыл Дэриэбинэ, Граф Бизергэр гаас кииригин ситирги үлэлэрэ ыгытылыбыттар. Тулаҕа 130, Сьырдаахха 90 ыалга айылҕа гааһа умайыта. Ити үлэлэргэ барыларыгар активнайдык кыгтыбыт, төһүү күүс буолбут үлэ ветерана П.Р. Назаров «Намгазстрой» ПМК-тын 10 сыллаах үбүлүйүн үөрэ-көтө көрсөр.

В. СЫРОМЯТНИКОВ

